

3. INIMENE JA TERVIS

3.1. Meele-elundite ülesanded

1. Vaata pilti.

Arutlege klassis.

1. Mis on pildil?

Mida saad nende abil teha?

2. Loe.

Silmad, kõrvad, nina, keel ja nahk on **meele-elundid**.

1. **Silmade** abil me näeme – silm on **nägemis-elund**.

Nägemise abil saab inimene väga palju teavet ümbritseva kohta. Silmade abil saame infot näiteks esemete värvuse, suuruse, kuju ja asukoha kohta. Silm on väga oluline meele-elund.

2. Mõned inimesed ei näe hästi.

Kui inimene hästi ei näe, on tal nägemis-puue.

Mõnikord aitavad nägemist parandada prillid.

Inimesed, kelle nägemine on tugevasti häiritud, on **pimedad**.

Täiesti pimedaid inimesi prillid ei aita.

Inimesed võivad pimedaks jääda haiguste ja õnnetuste tagajärjel.

Ka pimedad inimesed käivad tööl, õpivad ja suhtlevad.

Nemad vajavad suhtlemiseks teistsuguseid vahendeid.

Pimedad inimesed suhtlevad kõne abil, nii nagu nägijad.

Lisaks kõnele saavad nad infot ka teiste helide abil.

Pimedad kasutavad palju käsi ja saavad infot kompimise teel.

Tänaval liikumiseks on pimedatel valge kepp.

Selle abil leiavad nad üles takistused (nt äärekivid, trepiastmed jm).

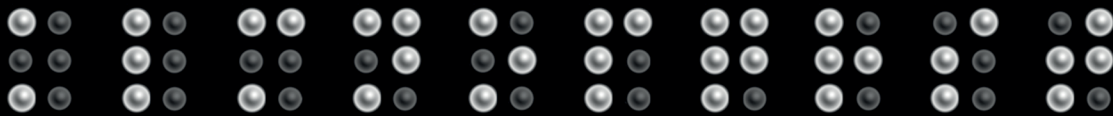
Mõnel pimedal on abiks õpetatud pimedaja juhtkoer.

Lugemiseks ja kirjutamiseks kasutavad nad sõrmede abil loetavat punktkirja.

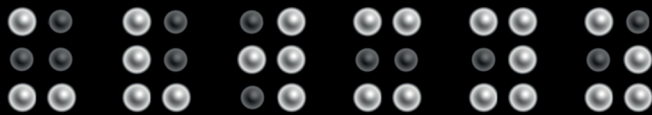
Braille Alphabet

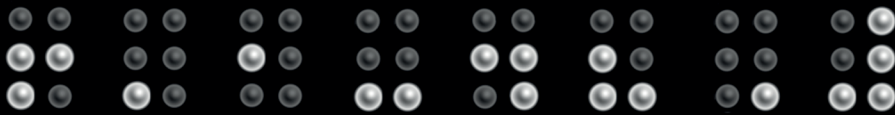
a b c d e f g h i j

k l m n o p q r s t

u v w x y z

! ' , - . ? capital #

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

3. Vasta küsimustele teksti põhjal.

1. Mis elund on silm?
2. Mida me nägemise teel teada saame?
3. Kuidas nimetatakse neid inimesi, kes ei näe?
4. Mille tagajärjel inimesed pimedaks võivad jääda?
5. Mis abi-vahendeid kasutavad pimedad liikumiseks?

4. Loe.

1. **Kõrvade** abil me kuuleme –
kõrv on **kuulmis-elund**.

Kuulmise abil saame teada, mida meile räägitakse.

Kõrvade abil kuuleme,
mis suunast ja kui kaugelt heli tuleb.

2. Mõned inimesed ei kuule hästi.
Kui inimene hästi ei kuule, on tal
kuulmis-puue.

Kuulmis-puudega inimesed kasutavad kuulde-aparaati.

Kuulde-aparaat muudab helid valjemaks.

Nii on helisid paremini kuulda.

Mõned inimesed ei kuule üldse, nemad on kurdid.

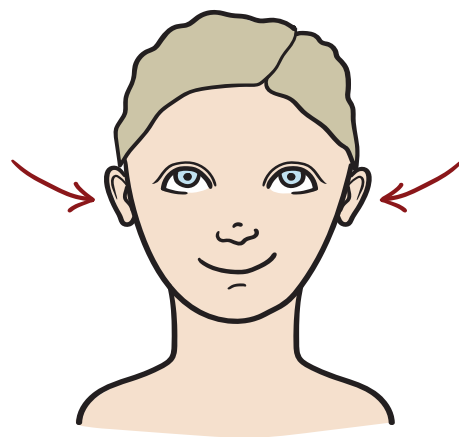
Kurdid oskavad kõneleja huultelt lugeda.

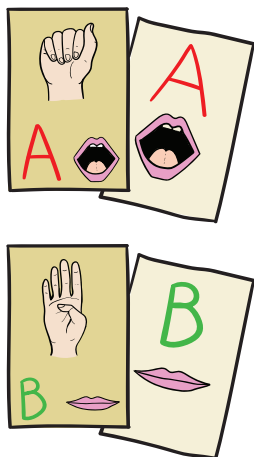
Nad saavad suu liikumise järgi teada, mida teine inimene räägib.

Omavahel suhtlevad kurdid inimesed viipe-keeles.

Nad väljendavad ennast kindlate liigutustega ning kasutavad
sõrmendamist.

Sõrmendamine on nagu tähestik – igale tähele vastab sõrmede
kindel asend.

5. Vaata sõrmendite tähestikku.

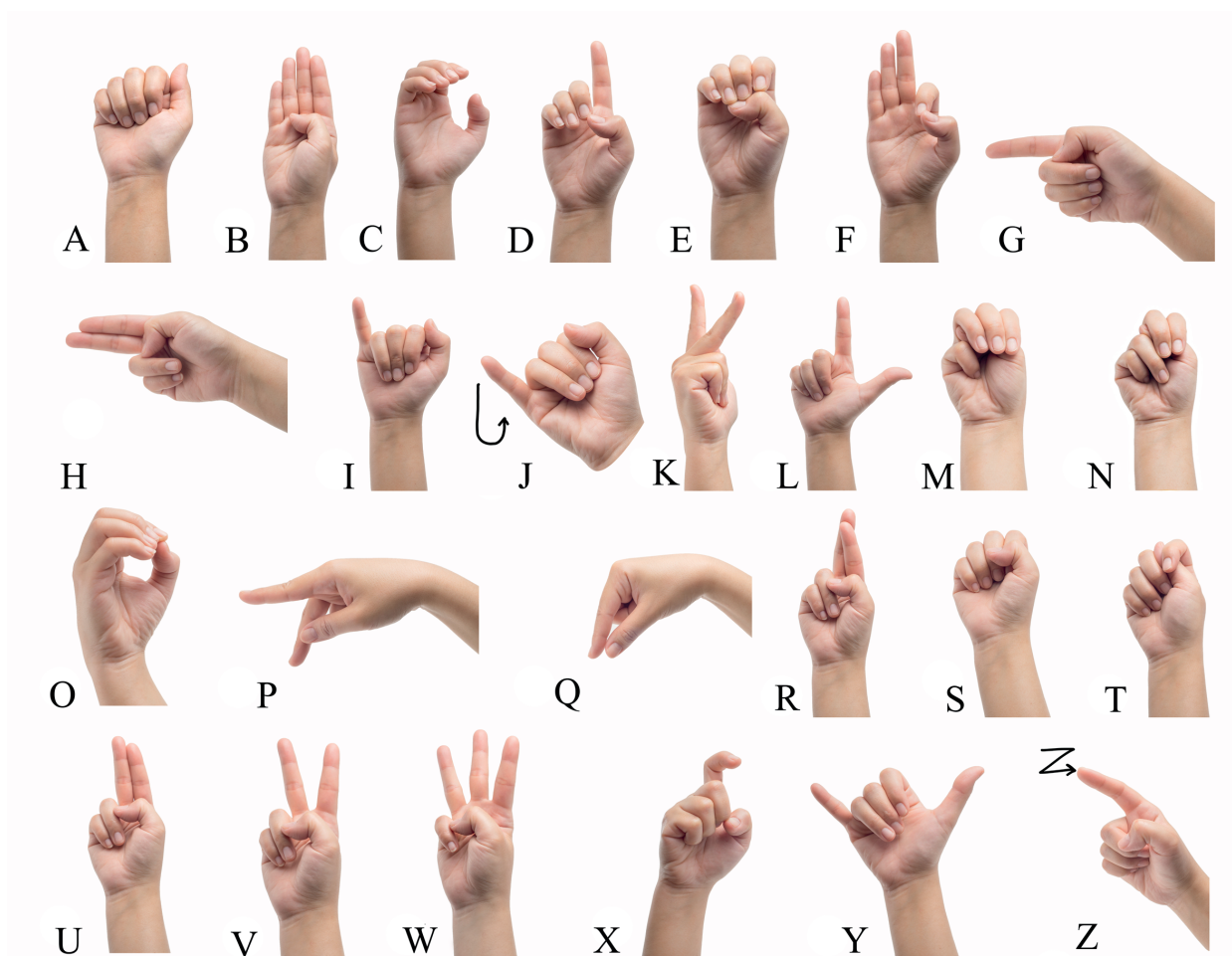
Sõrmenda enda eesnimi.

Kurdid inimesed sõrmendavad väga kiiresti.

Väga keeruline on sõrmi kiiresti õigesse asendisse seada.

Veel keerulisem on teise sõrmede liikumist jälgida.

Proovi ise ka.

6. Õpetaja sõrmendab kellegi nime.

Püüa aru saada, kelle nimi see on.

See, kelle nime õpetaja sõrmendab, tõstab käe.

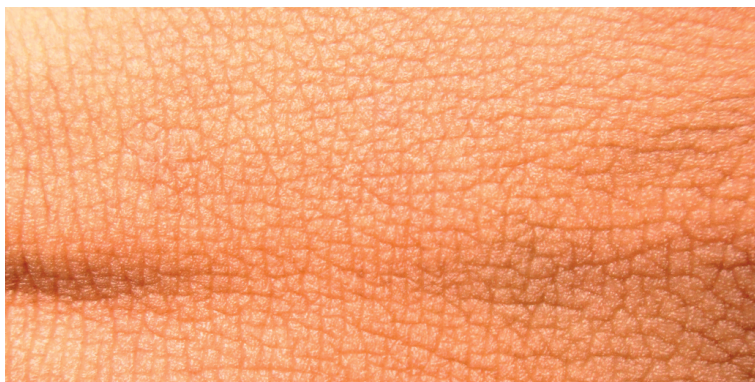
- ♦ Kas oli kerge aru saada? Põhjenda.

7. Vasta küsimustele teksti põhjal.

1. Mis elund on kõrv?
2. Mida me kuulmise teel teada saame?
3. Kes on kurdid?
4. Kuidas suhtlevad omavahel kurdid inimesed?
5. Mida kasutavad kurdid inimesed suhtlemiseks?

8. Loe.

Nahk on inimese kõige suurem elund – **kompimis-elund**.

Kompimise abil me tunneme eseme kuju, temperatuuri, materjali. Esemete katsumise abil saame teavet ka nende kõvaduse ja sileduse kohta.

Nahk katab ja kaitseb meie keha.

Nahk ei lase meie kehasse mustust (tolmu, liiva, pisikuid).

Kui nahk on puhas ja terve, ei pääse kahjulikud pisikud meie organismi.

Eriti tundlik on nahk huultel, sõrme-otstel ning jalatalla all.

9. Vasta küsimustele teksti põhjal.

1. Mis elund on nahk?
2. Mida me saame teada kompimise teel?
3. Mis on naha peamised ülesanded?
4. Mille eest nahk meid kaitseb?

10. Loe.

Keele abil me tunneme maitset – keel on **maitsmis-elund**.

Keele abil saad teada, kas toit on magus, soolane, kibe või hapu.

Nina abil me tunneme lõhna – nina on **haistmis-elund**. Nina abil saame eristada meeldivaid ja eba-meeldivaid lõhnu. Lõhn aitab meil näiteks aru saada, kas toit kõlbab süüa.

11. Otsusta, mis meele-elundi abil infot saame.

Tee õigesse kasti X.

	Silm	Kõrv	Nahk	Keel	Nina
õun					
mängu-karu					
krobeline paber					
kook					
kollane mudel-auto					
merekohin					
vikerkaar					
jook					

12. Vaata pilti.

Arutlege koos, milliseid meele-elundeid Kadri kasutab.

13. Ühenda paarid.

Vali tegevuse juurde sobiv meele-elund.

Tegevus	Meele-elund
Kadri kuuleb, et vesi hakkas kannus kohisema.	Nahk
Kadri vaatab, et pannkook pannil kõrbema ei läheks.	Nina
Kadri katsub, kas sügav-külmikust võetud moos on juba pehme.	Keel
Kadri nuusutab moosi, et aru saada, mis moos see on.	Kõrvad
Kadri maitseb moosi, et aru saada, kas peab suhkrut lisama.	Silmad